भू सूक्तम्

Bhū Sūktam

Bhū Sūktam word-by-word meanings

First portion (TS 1-5-3-1 to 1-5-3-7)

भूमिर्भूम्ना द्यौर्व॑रिणाऽन्तरि॑क्षं महि॒त्वा । उ॒पस्थे॑ ते देव्यदिते॒ऽग्निम॑न्ना॒दम॒न्नाद्याया॒ऽऽद॑धे ॥१॥

। भूमिः । भूम्ना । द्यौः । वरिणा । अन्तरिक्षम् । महि-त्वा ॥

। उप-स्थे । ते । देवि । अदिते । अग्निम् । अन्न-अदम् । अन्न-अद्याय । आ । दधे ॥

bhūmir’bhūm’nād’ dyaur’variṇā (a)n’tarik’ṣham’ mahit’vā ।
upas’thē tē dēv’yaditē (a)g’niman’nādaman’nād’yāyā (ā)dadhē ॥ 1 ॥

। bhūmiḥi । bhūmnā । dyauḥu । variṇā । antarikṣham । mahi-tvā ॥
। upa-sthē । tē । dēvi । aditē । agnim । anna-adam । anna-adyāya । ā । dadhē ॥

भूमिः **bhūmiḥi** = the Earth ॥ भूम्ना **bhūmnā** = the wide one, the spacious one
॥ द्यौः **dyauḥu** = (of the) heavens ॥ वरिणा **variṇā** = supremest
॥ अन्तरिक्षम् **antarikṣham** = (of the inter-galactic) spaces ॥ महि-त्वा **mahi-tvā** = vaster

उप-स्थे + ते **upa-sthē + tē** = in the lap + yours = in (the secure shelter of) your (motherly) lap
॥ देवि + अदिते **dēvi + aditē** = shining + infinite = O divinely shining *dēvī aditē*!
॥ अग्निम् **agnim** = O *agnim* = O (divinely shining) fire ॥ अन्न-अदम् **anna-adam** = food-giver
॥ अन्न-अद्याय **anna-adyāya** = (for) food-eating = for eating (& digesting) food
॥ आ + दधे **ā + dadhē** = (I) give unto, (I) place

O bhūmi-Earth, the wide one, the spacious one, supremest in the heavens, greater in the inter-galactic space!
O dēvī Infinity-Aditē! In the secure shelter of your motherly lap, I place, for food-giver agniḥi – food for eating and digesting.

Note: This is used while eating ourselves, as well as sowing “food” into Mother Earth.

आऽयं गौः पृश्नि॑रक्रमी॒दस॑नन्मा॒तरं॒ पुनः॑ । पि॒तरं॑ च प्र॒यन्त्सुवः॑ ॥२॥

। आ । अयम् । गौः । पृश्निः । अक्रमीत् । असनत् । मातरम् । पुनः ॥ पितरम् । च । प्र-यन् । सुवः ॥

ā (a)yaṅ’ gau[fp]’ pṛśh’nirak’ramīdasanan’mātaram’ punaḥa ।
pitarañ’ chap’ prayant’suvaḥa ॥ 2 ॥

। ā । ayam । gauḥu । pṛśhniḥi । akramīt । asanat । mātaram । punaḥa ॥
। pitaram । cha । pra-yann । suvaḥa ॥

आ **ā** = prefix *ā* combined with the verb *akramīt* (see below) ॥ अयम् **ayam** = this ॥ गौः **gauḥu** = ray of light-knowledge (other meanings are: Earth, cow) ॥ पृश्निः **pṛśhniḥi** = variegated, multi-spectral
॥ आ + अक्रमीत् **ā + akramīt** = purposefully does ॥ असनत् **asanat** = happens
॥ मातरम् **mātaram** = (O) mother! ॥ पुनः **punaḥa** = again, meaning *punaḥa punaḥa*, again & again

पितरम् + च **pitaram + cha** = father + and = the father too ॥ प्र-यन् **pra-yann** = manifestly-goes = visibly advances ॥ सुवः **suvaḥa** = (to) *suvaḥa* = (to the higher realms of) *suvaḥa*

This variegated-multi-spectral rays-of-light-knowledge purposefully returns again & again, like a loving mother to enable us to visibly ascend and advance to the father-realms of suvaḥa!

Note: Why do we nourish the body as chanted in the first verse? For making it healthy in order to gain the “rays of knowledge light” mentioned as the word “*gau*” (also meaning self-knowledge) in the second verse.

---

www.vaidica.com

त्रिंशद्धाम वि राजति वाक्पतङ्गाय शिश्रिये । प्रत्यस्य वह द्युभिः ॥३॥

। त्रिंशत् । धाम । वि । राजति । वाक् । पतङ्गाय । शिश्रिये ॥ प्रति । अस्य । वह । द्यु-भिः ॥

trigm'śhad'dhāma vi rājati vāk'patań'gāya śhiśh'riyē ।

prat'yas'ya vahad' dyubhiḥi ॥ 3 ॥

। trim̐śhat । dhāma । vi । rājati । vāk । patańgāya । śhiśhriyē ॥ prati । asya । vaha । dyu-bhiḥi ॥

त्रिंशत् **trim̐śhat** = thirty ॥ धाम **dhāma** = places (of existence) ॥ वि + राजति **vi** + **rājati** = like lightning + shines = shines like lightning ॥ वाक् + पतङ्गाय + शिश्रिये **vāk** + **patańgāya** + **śhiśhriyē** = speech + (in the) butterfly + sheltered = hidden within the vibrating of our speech

प्रति **prati** = fronting ॥ अस्य **asya** = his ॥ वह **vaha** = carries (to) ॥ द्यु-भिः **dyu-bhiḥi** = heavens (higher realms)

Hidden within the vibrations of our speech, this lightning-like shine in all the thirty places leads and carries (us) to the higher realms.

अस्य प्राणादपानत्यन्तश्चरति रोचना । व्यख्यन् महिषः सुवः ॥४॥

। अस्य । प्र-अनात् । अप-अनती । अन्तः । चरति । रोचना ॥ वि । अख्यन् । महिषः । सुवः ॥

as'yap' prāṇādapānat'yan'taśh'charati rōchanā ।

vyakh'yan' mahiṣhas' suvaḥa ॥ 4 ॥

। asya । pra-anāt । apa-anatī । antaḥa । charati । rōchanā ॥ vi । akhyan । mahiṣhaḥa । suvaḥa ॥

अस्य + प्र-अनात् **asya** + **pra-anāt** = his + from *prāṇa* = from his *prāṇa*
॥ अप-अनती **apa** + **anatī** = below + descends = descends below (in the body)
॥ अन्तः + चरति **antaḥa** + **charati** = inside + moves = (&) spreads all over inside ॥ रोचना **rōchanā** = shines

वि + अख्यन् **vi** + **akhyan** = illumines ॥ महिषः **mahiṣhaḥa** = the mighty one ॥ सुवः **suvaḥa** = (the higher realms of) *suvaḥa*

His brilliance of prāṇa descends into the body, spreads all over inside and illumines the subtler realms suvaḥa of the mighty one.

यत् त्वा क्रुद्धः परोवप मन्युना यदवर्त्या । सुकल्पमग्ने तत् तव पुनस्त्वोद्दीपयामसि ॥५॥

। यत् । त्वा । क्रुद्धः । परा-उवप । मन्युना । यत् । अवर्त्या ॥ सु-कल्पम् । अग्ने । तत् । तव । पुनः । त्वा । उत् । दीपयामसि ॥

yat' tvāāk' krud'dha[fp]' parōvapa man'yunā yadavar'tyā ।

sukal'pamag'nē tat' tava punas'tvōd'dīpayāmasi ॥ 5 ॥

। yat । tvā । kruddhaḥa । parā-uvapa । manyunā । yat । avartyā ॥
। su-kalpam । agnē । tat । tava । punaḥa । tvā । ut । dīpayāmasi ॥

यत् **yat** = if ॥ त्वा **tvā** = you ॥ क्रुद्धः **kruddhaḥa** = due to becoming angry
॥ परा-उवप **parā-uvapa** = scatter ॥ मन्युना **manyunā** = (due to) wrath ॥ यत् **yat** = due to
॥ अवर्त्या **avartyā** =misfortune

सु-कल्पम् **su-kalpam** = of good thoughts ॥ अग्ने **agnē** = O *agnē* ॥ तत् **tat** = that ॥ तव **tava** = your
॥ पुनः **punaḥa** = again & again ॥ त्वा + उत् + दीपयामसि **tvā** + **ut** + **dīpayāmasi** = your lighting (the lamp)

Out of repeated anger, wrath, misfortune; if scattered (the fire), O agnē (fire of soul) of good thoughts! Please light my (inner) fire again and again.

---

www.Saiveda.com

यत् तें मन्युपंरोप्तस्य पृथिवीमनुं दध्वसे । आदित्या विश्वे तद्देवा वसंवश्च समाभंरन् ॥६॥

। यत् । ते । मन्यु-परोप्तस्य । पृथिवीम् । अनु । दध्वसे ॥ आदित्याः । विश्वे । तत् । देवाः । वसवः । च । सम्-आभरन्न् ॥

yat' tē man'yuparōp'tas'ya pṛthivīmanu dadh'vasē ।

ādit'yā viśh'vē tad'dēvā vasavaśh'cha samābharan'ne ॥ 6 ॥

। yat । tē । manyu-parōptasya । pṛthivīm । anu । dadhvasē ॥
। ādityāḥa । viśhvē । tat । dēvāḥa । vasavaḥa । cha । sam-ābharann ॥

यत् **yat** = due to ॥ ते **tē** = your (shine) ॥ मन्यु-परोप्तस्य **manyu-parōptasya** = out of anger-scattering ॥ पृथिवीम् **pṛthivīm** = in the Earth ॥ अनु **anu** = randomly ॥ दध्वसे **dadhvasē** = spread

आदित्याः **ādityāḥa** = the *ādityās* ॥ विश्वे **viśhvē** = all ॥ तत् **tat** = that ॥ देवाः **dēvāḥa** = *dēvās* ॥ वसवः **vasavaḥa** = the *vasus* ॥ च **cha** = too ॥ सम्-आभरन्न् **sam-ābharann** = gather together

Due to anger, if (the soul-brilliance) is scattered and randomly spread all over the Earth;
the ādityās, all dēvās, and the vasus too, shall equally gather together (this brilliance, this fire).

Note: These *ādityās*, *dēvās*, etc. are inside us, residing as positive qualities within our body, helping us to gather our wits which we have lost due to anger, wrath, etc.)

मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं यज्ञꣳ समिमं दंधातु ।

बृहस्पतिंस्तनुतामिमं नो विश्वें देवा , इह मांदयन्ताम् ॥७॥

। मनः । ज्योतिः । जुषताम् । आज्यम् । वि-छिन्नम् । यज्ञम् । सम् । इमम् । दधातु ॥

। बृहस्पतिः । तनुताम् । इमम् । नः । विश्वे । देवाः । इह । मादयन्ताम् ॥

manōj' jyōtir'juṣhatāmāj'yaṁ' vit'chhin'nañ' yaj'ñagm' samiman' dadhātu ।

bṛhas'patis'tanutāmiman' nō viśh'vē dēvā , iha mādayan'tām ॥ 7 ॥

। manaḥa । jyōtiḥi । juṣhatām । ājyam । vi-chhinnam । yajñam । sam । imam । dadhātu ॥
। bṛhaspatiḥi । tanutām । imam । naḥa । viśhvē । dēvāḥa । iha । mādayantām ॥

मनः **manaḥa** = mind ॥ ज्योतिः **jyōtiḥi** = brilliance ॥ जुषताम् **juṣhatām** = rejoice ॥ आज्यम् **ājyam** = the essence (of the *yajña*) (lit. ghee) ॥ वि-छिन्नम् **vi-chhinnam** = shattered ॥ यज्ञम् **yajñam** = *yajñam* (sacrifice) ॥ सम् **sam** = equally ॥ इमम् **imam** = here & now ॥ दधातु **dadhātu** = give & retain

बृहस्पतिः **bṛhaspatiḥi** = *bṛhaspatiḥi* the Divine teacher ॥ तनुताम् **tanutām** = in expansion ॥ इमम् **imam** = here & now ॥ नः **naḥa** = for us ॥ विश्वे **viśhvē** = all ॥ देवाः **dēvāḥa** = *dēvās* ॥ इह **iha** = here ॥ मादयन्ताम् **mādayantām** = are made happy

Take this scattered brilliance (gathered together) and rejoice with the essence of yajña (sacrificing actions) that lights up our mind (with the noblest thoughts) equally, here & now itself.
May Bṛhaspati's broad-minded teachings expand our thoughts and make all the dēvās (outside & inside us) happy!

---

www.SaiVeda.com

मेदिनी देवी वसुन्धरा स्याद् वसुधा देवी वासवी ।
ब्रम्हवर्चसः पितृणाङ्ँ श्रोत्रं चक्षुर्मनः ॥ १ ॥

। मेदिनी । देवी । वसुम्-धरा । स्यात् । वसुधा । देवी । वासवी ॥

। ब्रम्ह-वर्चसः । पितृणाम् । श्रोत्रम् । चक्षुः । मनः ॥

mēdinī dēvī vasun'dharās' syād' vasudhā dēvī vāsavīī ।

bram'havar'chasa[fp]' pitṛṇāgeśh' śhrōt'rañ' chak'ṣhur'manaḥa ॥ 1 ॥

। mēdinī । dēvī । vasum-dharā । syāt । vasudhā । dēvī । vāsavī ॥
। bramha-varchasaḥa । pitṛṇām । śhrōtram । chakṣhuḥu । manaḥa ॥

मेदिनी **mēdinī** = very nourishing, fat and juicy ॥ देवी **dēvī** = shining feminine deity ॥ वसुम्-धरा **vasum-dharā** = the one who holds up or bears (*dhārayati*) the treasure (*vasum*) = the Earth ॥ स्यात् **syāt** = is ॥ वसुधा **vasudhā** = giver of treasures various ॥ देवी **dēvī** = shining feminine deity ॥ वासवी **vāsavī** = a great treasure herself

ब्रम्ह-वर्चसः **bramha-varchasaḥa** = *bramhan* radiance, brilliance, shine ॥ पितृणाम् **pitṛṇām** = to the ancestors ॥ श्रोत्रम् **śhrōtram** = hearing ॥ चक्षुः **chakṣhuḥu** = vision ॥ मनः **manaḥa** = mind

O fat and juicy dēvī, treasure-holder (Mother Earth), giver of treasures various, a great treasure herself!
Grant our hearing, vision, thoughts – the bramha-varchas (shine of bramhan-knowledge) that you bestowed upon our ancestors!

देवी हिरण्यगर्भिणी देवी प्रसूवरी । सदने सत्यायने सीद ॥ २ ॥

। देवी । हिरण्य-गर्भिणी । देवी । प्र । सुवरी ॥ सदने । सत्य । अयने । सीद ॥

dēvī hiraṇ'yagar'bhiṇī dēvīp' prasūvarī ।

sadanē sat'yāyanē sīda ॥ 2 ॥

। dēvī । hiraṇya-garbhiṇī । dēvī । pra । suvarī ॥
। sadanē । satya । ayanē । sīda ॥

देवी **dēvī** = shining feminine deity ॥ हिरण्य-गर्भिणी **hiraṇya-garbhiṇī** = gold, which causes delight (*hiraṇya*); in her womb (*garbha*) ॥ देवी **dēvī** = shining feminine deity ॥ प्र **pra** = to manifest, appear ॥ सुवरी **suvarī** = of many birthings

सदने **sadanē** = in my home, my current place, my body ॥ सत्य **satya** = truth ॥ अयने **ayanē** = seat, origin, destination ॥ सीद **sīda** = sit

O dēvī with the gold-encasing-womb, birthing all manifest offspring!
Sit here in my dwelling on the seat of Truth.

समुद्रवती सावित्रीह नो देवी मह्यङ्गी ।
महीधरणी महोव्यथिष्ठाः श्रृङ्गे श्रृङ्गे यज्ञे यज्ञे विभीषिणी ॥३॥

। समुद्र-वती । स-अवित्री । इह । नः । देवी । मही-अङ्गी ॥
। मही-धरणी । महा-उ-व्यथि-स्थाः । श्रृङ्गे । श्रृङ्गे । यज्ञे । यज्ञे । वि । भीषिणी ॥

samud'ravatī sāvit'rīha nō dēvī mah'yaṅ'gī |
mahīdharaṇī mahōv'yathiṣh'ṭhāśh' śhṛṅ'gē śhṛṅ'gē yaj'ñē yaj'ñē vibhīṣhiṇī || 3 ||

| samudra-vatī | sa-avitrī | iha | naḥa | dēvī | mahī-aṅgī ||
| mahī-dharaṇī | mahā-u-vyathi-sthāḥa | śhṛṅgē | śhṛṅgē | yajñē | yajñē | vi | bhīṣhiṇī ||

समुद्र-वती **samudra-vatī** = the one who is wearing the ocean as a vesture || स-अवित्री **sa-avitrī** = *sa* means including or alongwith, *avitrī* means protector = with the protecting quality || इह **iha** = here and now || नः **naḥa** = all of us || देवी **dēvī** = shining feminine deity || मही-अङ्गी **mahī-aṅgī** = with great limbs

मही-धरणी **mahī-dharaṇī** = the great holder || महा-उ-व्यथि-स्थाः **mahā-u-vyathi-sthāḥa** = of great quakes || श्रृङ्गे **śhṛṅgē** = from peak || श्रृङ्गे **śhṛṅgē** = to peak || यज्ञे **yajñē** = from sacrifice || यज्ञे **yajñē** = to sacrifice || वि + भीषिणी **vi + bhīṣhiṇī** = causing fear

Holder of oceans, all-protective, with vast limbs (geographical features) here & now (protecting us); Holder of expanses vast, also of earthquakes great as well, from peak to peak, from yajña to yajña, causing fear from time to time.

इन्द्रपत्नी व्यापिनी सुरसरिदिह ॥४॥
वायुमती जलशयनी श्रियं धाराजा सत्यन्धो परि मेदिनी । श्वोपरि धत्तं परि गाय ॥५॥

। इन्द्र-पत्नी । वि । आपिनी । सुर । सरित् । इह ॥
। वायु-मती । जल-शयनी । श्रियम् । धारा-जा । सत्यं-धा । उ । परि । मेदिनी ॥ श्वः । परि । धत्तम् । परि । गाय ॥

in'drapat'nīv' vyāpinī surasaridiha || 4 ||
vāyumatī jalaśhayanīśh' śhriyan' dhārājā sat'yan'dhō parimēdinī |
śhvōpari dhat'tam' pari gāya || 5 ||

indra-patnī	vi	āpinī	sura	sarit	iha	
vāyu-matī	jala-śhayanī	śhriyam	dhārā-jā	satyaṁ-dhā	u	pari	mēdinī	
śhvaḥa	pari	dhattam	pari	gāya	

इन्द्र-पत्नी **indra-patnī** = female counterpart of Indra (Lord of all *dēvās*), the Earth (through which Indra discharges his duties) || वि + आपिनी **vi + āpinī** = all-pervasive || सुर **sura** = the *dēvās*, the good deeds, noble tasks || सरित् **sarit** = the stream || इह **iha** = here and now

वायु-मती **vāyu-matī** = the one with great winds || जल-शयनी **jala-śhayanī** = resting on the waters || श्रियम् **śhriyam** = most auspicious, most wealthy || धारा-जा **dhārā-jā** = the one who gives birth (*jā*) to streams (*dhārā*) || सत्यं-धा **satyaṁ-dhā** = the one who holds (*dhā*) truth (*satya*) as a very principle || उ **u** = and || परि + मेदिनी **pari + mēdinī** = all round + very nourishing, fat and juicy

श्वः **śhvaḥa** = tomorrow, future || परि + धत्तम् **pari + dhattam** = all of us together || परि + गाय **pari + gāya** = for our own good

Indra's female counterpart, widely pervasive, here is she: the stream of conciousness Divine! With windy currents, resting on waters vast, of auspicious treasures inner & outer (śhriyam), birther of streams, holder of Truth and fat and juicy (all-round nourishing). Tomorrow (in the future)(also) she will hold us all together for all-round progression.

विष्णुपत्नीं महीं देवीं माधवीं माधवप्रियाम् ।
लक्ष्मीँ प्रियसखीं देवीं नमाम्यच्युत वल्लभाम् ॥६॥

। विष्णु-पत्नीम् । महीम् । देवीम् । माधवीम् । माधव-प्रियाम् ॥
। लक्ष्मीम् । प्रिय-सखीम् । देवीम् । नमामि । अ-च्युत । वल्लभाम् ॥

vish'ṇupat'nīm' mahīn' dēvīm' mādhavīm' mādhavap'riyām ।
lak'ṣhmīīm' priyasakhīn' dēvīn' namām'yat'chyuta val'labhām ॥ 6 ॥

। vishṇu-patnīm । mahīm । dēvīm । mādhavīm । mādhava-priyām ॥
। lakṣhmīm । priya-sakhīm । dēvīm । namāmi । a-chyuta । vallabhām ॥

विष्णु-पत्नीम् **vishṇu-patnīm** = wife of Vishṇu (the all-pervasive One) ॥ महीम् **mahīm** = great ॥ देवीम् **dēvīm** = feminine deity ॥ माधवीम् **mādhavīm** = sweet, honeyed ॥ माधव-प्रियाम् **mādhava-priyām** = the one who is very dear to Mādhava (sweet Kṛṣhṇa)

लक्ष्मीम् **lakṣhmīm** = trace or sign of opulence and richness of God ॥ प्रिय-सखीम् **priya-sakhīm** = very dear friend ॥ देवीम् **dēvīm** = feminine deity ॥ नमामि **namāmi** = I do *namaskār* ॥ अ-च्युत **a-chyuta** = in-fallible ॥ वल्लभाम् **vallabhām** = very dear to us

Vishṇu's female counterpart, dēvī of great expanses, oh so sweet, dear to Mādhava (sweet Kṛṣhṇa);
sign-or-trace lakṣhmīm (trace of Divine presence & opulence), friend dearest dēvīm, namaskār do I, to the infallible and very dear comforting one.

धनुर्धरायै विद्महे सर्वसिद्ध्यै च धीमहि । तन्नो धरा प्रचोदयात् ॥७॥

। धनुः-धरायै । विद्महे । सर्व-सिद्ध्यै । च । धीमहि ॥ तत् । नः । धरा । प्र । चोदयात् ॥

dhanur'dharāyai vid'mahē sar'vasid'dhyai cha dhīmahi ।
tan'nō dharāp' prachōdayāāte ॥ 7 ॥

। dhanuḥu-dharāyai । vidmahē । sarva-siddhyai । cha । dhīmahi ॥
। tat । naḥa । dharā । pra । chōdayāt ॥

धनुः-धरायै **dhanuḥu-dharāyai** = to the holder of bows ॥ विद्महे **vidmahē** = we know ॥ सर्व-सिद्ध्यै **sarva-siddhyai** = to all (*sarva*) her miraculous powers (*siddhis*) ॥ च **cha** = and ॥ धीमहि **dhīmahi** = we focus upon

तत् **tat** = that ॥ नः **naḥa** = us ॥ धरा **dharā** = O Earth ॥ प्र + चोदयात् **pra + chōdayāt** = illumine (us)

We know the holder of bows (powers various),
we focus upon all her siddhis (miraculous abilities),
O dharā, do inspire us!

---

www.SaiVeda.com

Third portion (verses from TB 3-1-2-6)

महीं देवीं विष्णुपत्नीमजूर्याम् । प्रतीचीमेनाꣳ हविषा यजामः ॥१॥

। महीम् । देवीम् । विष्णु-पत्नीम् । अ-जूर्याम् ॥ प्रतीचीम् । एनाम् । हविषा । यजामः ॥

mahīn’ dēvīṁ’ viṣh’ṇupat’nīmajūr’yām । pratīchīmēnāgm’ haviṣhā yajāmaḥa ॥1॥

। mahīm । dēvīm । viṣhṇu-patnīm । a-jūryām ॥ pratīchīm । ēnām । haviṣhā । yajāmaḥa ॥

महीम् **mahīm** = great ॥ देवीम् **dēvīm** = feminine deity ॥ विष्णु-पत्नीम् **viṣhṇu-patnīm** = wife of Viṣhṇu (the all-pervasive One) ॥ अ-जूर्याम् **a-jūryām** = never aging

प्रतीचीम् **pratīchīm** = Westerly direction ॥ एनाम् **ēnām** = for her ॥ हविषा **haviṣhā** = we sacrifice with *haviḥi* ॥ यजामः **yajāmaḥa** = we do *yajña*

O great dēvī, Viṣhṇu’s female counterpart, never aging (always renewing herself);
Facing West (pratīchīm), we sacrifice havis into the yajña for her.

त्रेधा विष्णुरुरुगायो विचक्रमे । महीं दिवं पृथिवीमन्तरिक्षम् ॥२॥

। त्रेधा । विष्णुः-उरुगायः । वि । चक्रमे ॥ महीम् । दिवम् । पृथिवीम् । अन्तरिक्षम् ॥

trēdhā viṣh’ṇururugāyō vichak’ramē । mahīn’ divam’ pṛthivīman’tarik’ṣham ॥2॥

। trēdhā । viṣhṇuḥu-urugāyaḥa । vi । chakramē ॥ mahīm । divam । pṛthivīm । antarikṣham ॥

त्रेधा **trēdhā** = three times ॥ विष्णुः-उरुगायः **viṣhṇuḥu-urugāyaḥa** = Viṣhṇu with long steps ॥ वि + चक्रमे **vi + chakramē** = walked across

महीम् **mahīm** = great ॥ दिवम् **divam** = shining ॥ पृथिवीम् **pṛthivīm** = Earth ॥ अन्तरिक्षम् **antarikṣham** = outer space

Of His three long steps, Viṣhṇu walked across (her vast expanse) in just one.
Greatly shining, O (Planet) Earth shining (outstandingly) in outer space!

तच्छ्रोणैति श्रवं , इच्छमाना । पुण्यꣳ श्लोकं यजमानाय कृण्वती ॥३॥

। तत् । श्रोणि । इति । श्रवः । इच्छमाना ॥ पुण्यम् । श्लोकम् । यजमानाय-कृण्वती ॥

tat’chhrōṇaitiśh’ śhrava , it’chhamānā ।
puṇ’yag’geśh’ śhlōkañ’ yajamānāya kṛṇ’vatī ॥3॥

। tat । śhrōṇi । iti । śhravaḥa । ichchhamānā ॥ puṇyam । śhlōkam । yajamānāya-kṛṇvatī ॥

तत् **tat** = those ॥ श्रोणि **śhrōṇi** = loins and hips ॥ इति **iti** = and other (features) ॥ श्रवः **śhravaḥa** = you may hear ॥ इच्छमाना **ichchhamānā** = (those who are) wishful

पुण्यम् **puṇyam** = beneficial ॥ श्लोकम् **śhlōkam** = *śhlōkas* ॥ यजमानाय-कृण्वती **yajamānāya-kṛṇvatī** = for those who are doing *yajñas* (the *yajamāna*-s), she is continuously chanting (*kṛṇvatī*)

Those who wish to hear purifying śhlōkas to the (noble) sacrificers (yajamāna-s),
May do so (hear them) from her loins and hips (śhrōṇi) (mountains and valleys).
(Hear the sanctifying natural sounds of her streams, rivers and forests)

ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥ ॐ **śhān’tiśh’ śhān’tiśh’ śhān’tiḥi ॥**

Peace to the body, mind and soul.

(We are proactively concerned with the correctness and accuracy of all our presentations.
Any suggestions, corrections, remarks will be treated with gratitude, promptness and respect.
Please email them to Maunish Vyas: maunish *dot* vyas *at* gmail *dot* com)